

23. 1. 2023

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Odmítnutí poskytnutí informace ve světle Nálezu ÚS sp. zn. IV. ÚS 3208/16

Ústavní soud se ve svém Nálezu sp. zn. IV. ÚS 3208/16 zabýval konfliktem práva na informace a práva na ochranu výsledků tvůrčí duševní činnosti a odmítl tezi Nejvyššího správního soudu vyslovenou v rozsudku č.j. 3 As 159/2015-32, že se v případě právní analýzy vytvořené na objednávku povinného subjektu jedná o autorské dílo, u kterého se (v podstatě bez dalšího) uplatní výluka z povinnosti poskytovat informace.

Dle čl. 17 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „LZPS“) je zaručeno právo na informace a dle čl. 17 odst. 5 LZPS mají státní orgány a orgány územní samosprávy povinnost přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti, přičemž podmínky a provedení stanoví zákon, a to především zákon č. [106/1999](#) Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o svobodném přístupu k informacím“). Povinnými subjekty jsou tedy státní orgány, územní samosprávné celky a další subjekty uvedené v § 2, příp. § 2a zákona o svobodném přístupu k informacím. Povinný subjekt má povinnost poskytovat informace vztahující se k jeho působnosti a žadatelem o informaci může být v zásadě každá fyzická či právnická osoba, přičemž žádost o informaci není potřeba odůvodnit.

Povinný subjekt poskytuje zpravidla všechny informace, které má k dispozici, přičemž výluka zakládají zákonné důvody uvedené v § 7 až § 11 zákona o svobodném přístupu k informacím.^[1] Dle § 11 odst. 2 písm. c) zákona o svobodném přístupu k informacím povinný subjekt informaci neposkytne, pokud by tím byla porušena ochrana práv třetích osob k předmětu práva autorského nebo práv souvisejících s právem autorským. Pro úplnost je na místě dodat, že zákonný výčet výluk není taxativní, když důvody pro odmítnutí mohou být též faktické, uznané judikaturou správních soudů a Ústavního soudu (např. zneužití práva).

V posuzovaném případě si Ministerstvo zdravotnictví objednalo od advokátní kanceláře právní analýzu týkající se právní odpovědnosti rodičů za újmu způsobenou dítěti v souvislosti s plánovaným domácím porodem, kdy tato právní analýza byla uhrazena z veřejných prostředků. Stěžovatelka podala ministerstvu coby povinnému subjektu žádost o poskytnutí informací, ve které požadovala poskytnutí kompletní právní analýzy. Ministerstvo tuto žádost odmítlo, a to zejm. s odůvodněním, že právní analýza byla zpracována pro vnitřní potřebu ministerstva a neobsahuje informace, které by se vztahovaly k jeho působnosti, dále odkázalo na § 2 odst. 4 zákona o svobodném přístupu k informacím, dle kterého se povinnost poskytovat informace netýká dotazů na názory, budoucí rozhodnutí a vytváření nových informací. Ministerstvo také v rozhodnutí o odmítnutí uvedlo, že analýza může být autorským dílem, k němuž majetková práva vykonává advokátní kancelář. Stěžovatelka se proti odmítnutí poskytnutí informace bránila rozkladem, správní žalobou i kasační stížností až se po letech věc (opakovaně) dostala k Nejvyššímu správnímu soudu (dále také jako „NSS“).

NSS v rozsudku ze dne 20. 7. 2016, č. j. 3 As 159/2015-32, dospěl k závěru, že informaci nelze poskytnout, neboť by tím byla porušena ochrana práv třetích osob k předmětu autorského práva. NSS konstatoval, že právní analýza je autorským dílem a že jedinečnost právní analýzy spočívá např. v celkovém uspořádání analýzy, ve sledu myšlenek a dedukcí autora, v jeho postojích, přijatých

názorech a závěrech, se kterými se ostatně objednavatel analýzy poté vnitřně ani nemusí ztotožnit. Dle NSS je zřejmé, že i zpracování veřejného zdroje (právních předpisů, právních názorů, judikátů) vzniku autorského díla nijak nebrání. NSS dále konstatoval, že ve smlouvě o poskytování právních služeb mezi ministerstvem a advokátní kanceláří nebyla ujednána zvláštní licence pro užití díla (právní analýzy) a na místě je proto aplikace § 61 odst. 1 zákona č. [121/2000 Sb.](#), autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „autorský zákon“) dle kterého je objednatel oprávněn užit autorské dílo pouze k účelu vyplývajícimu ze smlouvy, přičemž podle názoru NSS náleží Ministerstvu zdravotnictví toliko oprávnění analýzu užit pro sebe a pro svou vnitřní potřebu, avšak bez dalšího licenčního ujednání jí není oprávněn rozšiřovat, sdělovat apod. NSS uzavřel, že v daném případě nelze popřít právo stěžovatelky na informaci o tom, zda analýza existuje a kdo je jejím autorem, avšak z důvodu dříve popsaných nebylo ministerstvo povinno poskytnout právní analýzu (její obsah).

Stěžovatelka následně podala ústavní stížnost, neboť výše uvedeným postupem mělo být zasaženo do jejího ústavně zaručeného práva na informace. Ústavní soud ve svém Nálezu sp. zn. IV. ÚS 3208/16 zrušil rozsudek NSS č. j. 3 As 159/2015-32, neboť správní soudy se dle jeho názoru nedostatečně zabývaly povahou požadované informace (zda právní analýza skutečně je autorským dílem) a tím, nakolik by její zpřístupnění znamenalo skutečné materiální porušení autorských práv. Ústavní soud tedy autoritativně neodpověděl na otázku, zda lze právní analýzu považovat za autorské dílo, avšak nastínil, jak mají správní orgány a správní soudy v takových případech postupovat.

Dle Ústavního soudu je potřeba nejprve provést úvahu, zda požadovaná informace v konkrétním případě představuje kvalifikovaný předmět autorského práva. Právní analýza totiž může představovat detailní, vyčerpávající rozbor právní úpravy a judikatury s obsáhlými jedinečnými úvahami autora, avšak může také představovat pouze stručné shrnutí použitelných ustanovení zákona s několika prostými úvahami ve vazbě na konkrétní situaci. Ústavní soud také dodal, že právní analýzy a stanoviska advokáti vytvářejí spíše pro další užití při realizaci práv a povinností objednatele, nikoliv pro vnitřní potřebu, z čehož lze do jisté míry dovodit, že postoj Ústavního soudu k právním analýzám jako autorským dílům je zdrženlivý. Pokud se bude v konkrétním případě jednat o autorské dílo, mají dle Ústavního soudu správní orgány provést (neformální) srozumitelnou a přezkoumatelnou úvahu^[2], resp. správní soudy kvalifikovanější test proporcionality, aby poměřily proti sobě stojící právo na informace a právo na ochranu autorského díla. Z Nálezu Ústavního soudu a komentáře k němu publikovanému lze dovodit, že i pokud by právní analýza (alespoň zčásti) byla v daném případě shledána autorským dílem, lze se domnívat, že spíše převáží právo na informace, jakkoliv je potřeba ke každé žádosti přistupovat individuálně. Ústavní soud se také vyjádřil k § 34 odst. 1 autorského zákona (úřední licence) a k § 61 odst. 1 autorského zákona (dílo vytvořené na objednávku) a mj. konstatoval, že pokud je objednatel díla povinný subjekt, bude zpravidla potřeba pod účel smlouvy podřadit také využití díla v rámci plnění povinností dle zákona o svobodném přístupu k informacím a pouze v odůvodněných případech lze do smlouvy o dílo zahrnout odlišné ujednání. Je také potřeba zabývat se tím, zda nelze poskytnout alespoň část daného stanoviska.

Z rozhodovací praxe Úřadu pro ochranu osobních údajů (dále jen „ÚOOÚ“) lze dále dospět k názoru, že pro náležité posouzení otázky kolize práv je předpokladem zapojení dotčených osob při vyřizování žádosti o informace (v případě právní analýzy zapojení advokátní kanceláře, která vykonává majetková práva k právnímu stanovisku), a to také s ohledem na jejich právo na informační sebeurčení.^[3] V neposlední řadě je potřeba upozornit na vyřčenou úvahu ze strany Ústavního soudu, a to že by se obecné soudy mohly blíže vyjádřit rovněž k okolnosti, zda bylo objektivně potřebné, aby byla právní analýza zadána ke zpracování externí advokátní kanceláři při vědomí toho, že ministerstvo disponuje vlastním právním oddělením a porodnictví patří do okruhu jeho přímé působnosti.

S ohledem na shora uvedené lze uzavřít, že při vyřizování žádosti o informace bude vždy nejprve potřeba posoudit, zda právní analýza vůbec naplňuje znaky autorského díla, resp. vykazuje

jedinečnost (což ve světle citovaného nálezu zdaleka nebudou všechny právní analýzy) a pokud ano, je potřeba provést přezkoumatelnou úvahu / test proporcionality, zda v daném případě převáží právo na jeho ochranu před právem na informace. Dle ÚOOÚ je při vyřizování žádosti na místě zapojit také dotčené osoby (v daném případě advokátní kancelář), aby se k (ne)poskytnutí informace vyjádřili. Odchylná smluvní úprava mezi povinným subjektem a advokátem ohledně dalšího užití díla předjímající výlukou z poskytování má být dle Ústavního soudu jen v odůvodněných případech, přičemž je potřeba dodat, že takové ujednání bude představovat spíše deklaraci objektivně existujících důvodů, nikoliv projev smluvní volnosti a zcela volné úvahy stran.^[4] Pochopitelně se ani nesmí jednat o účelově dovozovanou ochranu autorského práva s cílem vyhnout se poskytování informace. Na druhou stranu je vhodné dodat, že dle konkrétních okolností mohou být naplněny jiné důvody pro neposkytnutí právní analýzy (např. obchodní tajemství či zneužití práva).

Mgr. Milan Friedrich,
advokát

MT Legal s.r.o., advokátní kancelář

Praha | Brno | Ostrava

Tel.: +420 222 866 555

Fax: +420 222 866 546

e-mail: info@mt-legal.com

^[1] Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 27. 6. 2018, č. j. 5 A 128/2015-49: „Pokud jde o judikaturu, kterou žalovaný cituje, soud se s ním ztotožňuje v závěrech, že právo na informace zakotvené v čl. 17 odst. 5 Listiny základních práv a svobod má veřejnoprávní charakter i že jedním z jeho účelů je zajištění dalšího kontrolního mechanismu výkonu veřejné moci. Z jednotlivých ustanovení informačního zákona však nelze dovodit, že by omezoval poskytování informací pouze na informace veřejnoprávního charakteru, jak ostatně vyplývá i ze závěrů výše citované judikatury. Žalovaný citovanou judikaturu vykládá účelově, neboť například z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 5. 2009, č. j. 1 As 29/2009-59, jasně vyplývá, že povinný subjekt poskytuje zpravidla všechny informace, které má k dispozici, přičemž výlukou zakládají toliko zákonné důvody uvedené v § 7 až § 11 informačního zákona, jejichž naplnění žalovaný nyní neprokázal.“

^[2] U povinných subjektů / správních orgánů postačuje neformální přezkoumatelná úvaha, přičemž až správní soudy mají provést kvalifikovaný test proporcionality (vhodnost, potřebnost, přiměřenost).

^[3] Rozhodnutí Úřadu pro ochranu osobních údajů ze dne 5. 5. 2022, č.j. UOOU-00787/22-4. K právu na informační sebeurčení srov. např. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 10. 2014, č. j. 8 As 55/2012-62.

^[4] Oldřich Kužílek. Právo na informace; ÚS hledá rovnováhu mezi autorským právem a přístupem k

informacím. Dostupné >>> [zde](#) (cit. 23. 10. 2022).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Posouzení shody dle AI Act - zkušenosti z praxe](#)
- [Začínají soudy zohledňovat náklady podnikatelů při plnění právních povinností v oblasti e-commerce?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 35: Ručení za dluhy z podnikání u OSVČ a s.r.o.](#)
- [Bezpilotní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulační požadavky a praktické aspekty](#)
- [Nefungující rozsah péče o dítě. Cesta přes využití terapie a dalších opatření podle ustanovení § 503 zákona o zvláštních řízeních soudních](#)
- [De iure traktor, de facto nákladní vozidlo, už ne tolik výhodná dualita](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Pokuta 32 mil. EUR pro Dacia/Renault - evropské soutěžní úřady tvrdě došlapují na no-poaching. Měla by Vaše společnost být na pozoru?](#)
- [Rozdělení společného jmění manželů v případech výdělečné činnosti pouze jednoho z manželů](#)
- [Oběť znásilnění má nárok na peněžitou satisfakci](#)
- [Digitalizace AML povinností: jak technologie mění plnění povinností pro tisíce povinných osob](#)